

קולנוע

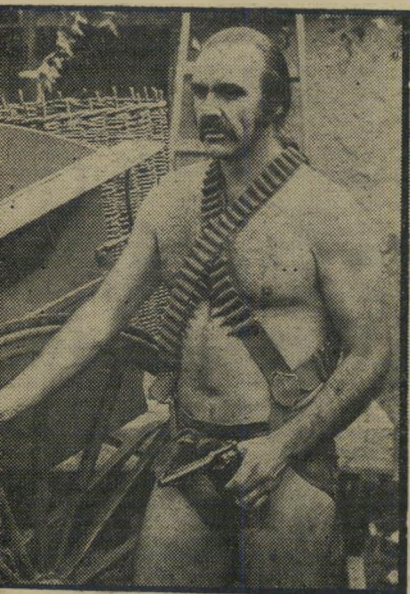
סרטים

מותו של עולם המחר

בשנת 1990 פושתת החברה התעשייתית הקאפיטליסטית את הרגל, סופית. אחרי שנות גסיסה ארוכות. קומץ מדענים ואנשי רוח מובחרים מקימים לעצמם קומונה מור גנת מפני כל השפעות חיצוניות. הם משתמשים בשיכלולים המדעיים המתקדמים ביותר, לנחלתם.

הקומונה, המכונה וורטקס (VORTEX) — כינוי בלטינית למרכז-של-מערבולת, ממוקמת על שפת אגם, בעמק מוריק רי יפהפה, ואמורה לשמש מחסן לכל הידע האנושי באשר הוא. תושביה אינם מיו דקנים לעולם, הם גילו את סוד חיי-הנצח, וכולם בשנות ה-20 לחייהם. כולם חוץ מן ה"כופרים". אותם עבריינים קבועים על חוקי הוורטקס, שעונשם הוא — ה"זיקנה".

ככל שמעשיהם המורים יותר, כך עולה מיספר השנים המתווסף לגילם. הם מהווים בוורטקס קהילה ממורמרת של ישישים חמוצי-פנים, שנידונו לחיי-נצח כוֹקנים. כזה הוא הבסיס לסרט חדש בתחום המדע-הבידיוני, המכה עתה גלים רבים בעולם, סרט שיוצג בקרוב גם בארץ. שמו זארונו והוא, כולו, יציר-דימיונו של ג'ון

שון קונרי בתפקיד המחסל "דד", חריג הפורץ אל עור לם הוורטקס המשוכלל, ומביא לשם משב רוח אנושי. תכונותיו החיצוניות, מוצאו העממי ורגישותו הרבה התאימו לתפקידו.

קונרי

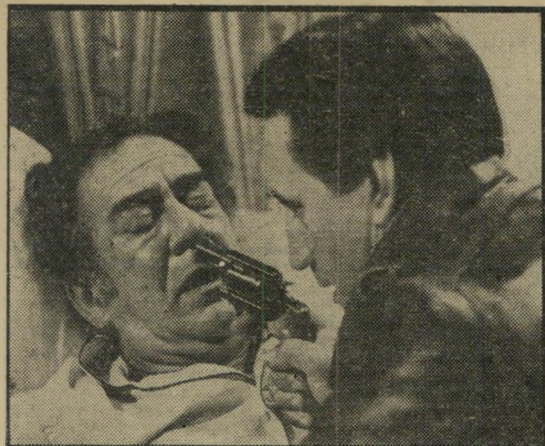
(גברים במלכות) בורמן, שכתב את הר סרטי, ביים והפיק את הסרט. על יסוד רעיון הוורטקס, המשיך בורמן ובנה סיפור שלם, שכלל סיפור מדעי-בידיוני מתרחש בעתיד, אבל ליקחו מת-אים להווה.

המל מדר מין. עלילת הסרט מתחילה בשנת 2293. הוורטקס הוא בן 300 שנים. תושביו, שאינם צריכים עוד לדאוג לקיום המין האנושי, מאבדים כל עניין במין. הם קשורים, בעזרת גבישים המושתלים ב-מוחם, למחשב מרכזי אחד, ודרכו מצביעים על כל החלטה העומדת לדיון לגבי ניהול הוורטקס.

המכונות מספקות להם את כל רצונם, הם חסרי-תוחלת ורכושיים. חלקם שקעו באפאתיה מחללת, אדישים לכל הקורה סביבם, קיומם מובטח על-ידי שאר חברי הוורטקס. הדמוקרטיה מושלמת, אין בתי סוהר (העונש הוא הזיקנה), ותבילי הר-יחיד הוא מדיטציות, שקיעה בתוך בעיות רוחניות אבסטרקטיות.

המות אינו מהווה כל סכנה. הוא בפירוש אסור על תושבי הוורטקס, ואם קורה שאחד מהם מת בטעות, הרי כל אישיותו, הרשומה במחשב, נכל אברי גופו, ניתנים לשיחזור ולהחזרת-חיים בשלמותם.

זארונו — האל הפיקטיבי. מהוץ לזארוטקס, שוכנות האדמות החיצוניות, שם שוכנים הפראים, השרידים האחרונים של העולם שניכחד, ההיים בסביבה מזוהמת וכתנאים פרימיטיביים. עליהם שולטים הר-מחלים, גזע אנושי-קצת יותר משופר,

רוי שיידר והבלש: שוטרים עצמאיים

הניסיונות הקלושים לעורר השתתפות-בצער, או הזדהות, נכשלים לכל אורך הסרט, ובסופו של דבר, זה לא הרבה יותר מכל פרק בסדרת-פשע בטלוויזיה (סרט למירדף שהוזכר). וגם זאת, רק תודות לעריכה דינמית של ג'רי גרינברג, שזכה בזמנו למרס אוסקר עבור הקשר הצרפתי.

בורשטיין ובליר: על רמת הקהל

רק בקושי, אשר לטכניקה הקולנועית, אם מתבוננים בסרט בעיני כופר (בשדים ורוחות) ניראים אפקטים רבים מלאכותיים. הפרולוג, בחפירות הארכיאולוגיות בעיראק, הוא ארוך ומייגע, כאילו רצה פרידקי, שהצטיין עד היום כבמאי דינמי חריף, להוכיח שגם הוא יכול להיות בגמון קטן בסמלים ובסיטואציות.

ברידג'ס ובראון: רחוקים מאגדה

בראון, לדרגת הזדהות בלתי-רגילה עם דמויותיהם, הוא ניצל את גווני החוס-אדום של הסתיו, ואת קדרות המרחבים בעונה זו, כתוספת לאווירת הסרט, ונמנע בכונה מאמירת דברים מפורשים. אבל כשיוצאים מן הסרט, אי-אפשר שלא להרהר בפני העולם, שלא השתנו כל כך בנופם האנושי, המוריש מסורת של אלימות וחלומות על ממון מדור לדור, ועל התחום הנצחית המפרידה בין אלה שיש להם, והם מגינים על רכושם בכל מחיר, לבין אלה שאין להם ורודפים אחרי רכוש בכל מחיר. בקיצור — סרט שכדאי לראותו.

חוק

מוחוץ לחוק

בולשת ניו-יורק 7 (תל-אביב, תל-אביב, ארצות-הברית) — עוד אחד מסידרת הסרטים על שוטרים עצמאיים הלוקחים את היוזמה בידיים, ונלחמים בפשע בדרכים שאינן כתובות בחוק. הפעם, מאחר שהבמאי הוא מיל ד'אנתוני (המפיק של בולט והקשר הצרפתי), מסמר הסרט הוא מירדף מכוניות מטורף לחלוטין, המסתיים באורח עוצרי-נשימה. אלא שזה גם הקטע המרתק היחיד בסרט, אשר בשאר חלקיו חוזר על סיגרות ודפוסים מקובלים, בכל מה שקשור ליחסים בין המישטרה לעולם התחתון, או ליחסים בין כנופיות שונות של אירגוני הפשע.

העלילה מתרכזת סביב פרשת סחיטה מכמה סנדקים שמנים בניו-יורק, סחיטה הנעשית על-ידי פושעים המתחזים כבלשים. העולם התחתון מגיב כדרכו, ואחד מבחורי יחידת מישטרה מיוחדת-במינה (בולשת 7), נהרג כתוצאה מכך. חברי-ליחידה הופכים את המשך החקירה לנקמה אישית, וההמשך הוא סידרה של פעולות אלימות וקשוחות, המשי-תדלות כמיטב יכולתן להאמיל עוד קצת, על מה שנעשה עד היום על הבד.

אלא שהעניין כולו נראה מיכני לחלוטין. הדמויות אינן מעוררות כל רושם שהוא, כולן גסי-יחד מכוונות-הרג משומנות.

הנוגעיל

ו/או המוצחיק

מגרש השדים (אסתר ולימור, תל-אביב, ארצות-הברית) — אחרי כל המהומה שקמה סביב סרט זה, אין הרבה מה להוסיף על הנושא או הסצינות המרעישות שלו. מי שמאמין בשדים ורוחות, ומחפש בעולם הניסתר פיתרונות למה שלא מובן לו בעולם הנראה-לעין, אולי ייבהל עד צאת נשמתו. בעיני אחרים עשוי הסרט לעורר תגובה שבין חיוך לגיחוך, מה-עוד שגלגול מאוחר זה של "הדיבוק" טובל במיסטיקה קאתולית, וקשה לו לצופה הישראלי להתרגש, שעה ששני ישועים מצווים על השטן שייטוש גופה של נערה, "בשם ישו הנוצרי".

המעשה בבתה של חקנית, שהשטן נכנס לגופה, ומאמציהם של שני אנשי הכנסייה לגרשו משם, לקוחים כידוע מתוך רבי-מכר שהופיע גם בעברית, ורבי-מכר זה מבוסס על מיקרה שאירע לפני כ-25 שנים במדינת מרילנד. הספר, כמו הסרט, נמכר בעיקר תודות למשיכה הקיימת באדם אל דברים שהם למעלה מבינתו.

אולם, למען האמת, מה שהיה מעניין בספר יותר מן האונות עם הצלב, מניבולי-הפה ומצריחות-האימים היה דווקא תיאור חייהם ומינהגיהם של הישועים המכונים לא-פעם, בשל התנהגותם החופשית, הגייס החמישי של הכנסייה. מזה לא נותר בסרט מאומה. ואם הרבדים השונים הנוצרים בתוך תתי-ההכרה של הילדה אכן עוררו עניין כלשהו במקור, בספר, הרי על הבד הם נרמזים

אקדוחנים

בחיתולים

חבר מרעים (דרייב-אין, תל-אביב, ארצות-הברית) — מערבון יוצא-דופן זה אינו מתרחש בעצם במערב, אלא בדרך אליו ממדינות החוף המזרחי, בהן משתוללת מילחמת הצפון נגד הדרום. גיבורי הסרט אינם מבוגרים הנלחמים על עקרונות, אלא קבוצת נערים, תוצר-שוליים של כל מילחמה, החיים מכל הבא ליד ומסווים את תמימותם הרבה מאחורי חזית נוקשה.

לכאורה, עוד כנופיה של פושעים צעירים. למעשה, אלה עדיין ילדים, המגנפים באקדחים, אבל נגעים עדי-מוות למראה פשיטת עורה של ארנבת, ורועדים מפחד למראה ביריון אמיתי אחד. הם כולם בורחים מן היישוב המסודר, מסימסמאות המילחמה ומן העולם הממוסד, אבל המערב הנראה בעיניהם כחלום ורוד של אושר, ובעיקר עושר.

העולם בתוכו הם נעים הוא קשוח ואכזרי, חסר אמון ואמות-מידה מוסריות, עולם רחוק מכל האידיאלים והמיי-תוסים הנפלאים שאופפים מארבונים בדרך-כלל. חייו של אדם אינם נחשבים אף כקליפת השום, וקיסעי הפעילות בסרט הם מדכאים או מנוחכים, אבל לעולם-לא מרוממים, כפי שמקובל במסורת המערבית הטובה והישנה. תחושת אמינות זו, יש לקוף לזכות התרבות של רוברט גנטון ודיוויד ניומן (מחבר בוגי וקלייד), שהזריקו לכל-חסיפוס חומור מן האנושי, שהוא מצחיק בעצם רק מבט ראשון. בנטון, שאף-ביום את הסרט, הביא את שחקניו הצעיר-ים, ובראשם ג'ף (הצגת הקולנוע האחרונה) בריג'ס ובארי

